

Nr 84.

Av herr **Borell**, om rätt för rederiaktiebolag att i vissa fall åter-
bekomma erlagda skattebelopp.

Till 1921 års riksdag avgav Kungl. Maj:t proposition med förslag till ändringar i skatteförfattningarna avseende, bland annat, att meddela närmare regler om avgränsningen mot varandra av begreppen inkomst av rörelse eller yrke samt inkomst av icke yrkesmässig avyttring. Enligt propositionen borde denna avgränsning ske efter den principen, att vinst, som en näringsidkare förvärvade genom avyttring av föremål, som han icke förde i handel eller tillverkade, icke hänfördes till inkomst av rörelse eller yrke, utan till realisationsvinst, och detta även om de avyttrade föremålen använts i rörelsen eller yrket.

Bevillningsutskottet vid nämnda riksdag anförde i sitt i anledning av propositionen avgivna betänkande, att utskottet, som funne det vara av behovet påkallat, att skattelagarna förtydligades i föreslagen riktning, icke hade något att i sak erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, och att de föreslagna bestämmelserna syntes på ett klargörande sätt framhäva lagens mening. Utskottet yttrade vidare, att då berörda bestämmelser icke innebure någon saklig förändring utan allenast ett förtydligande av hithörande författningar, borde därav enligt utskottets mening följa, att bestämmelserna utan vidare finge återverkande kraft i så måtto, att de bleve att beakta vid varje efter deras promulgerande följande rättstillämpning.

Sedan riksdagen fattat beslut i enlighet med bevillningsutskottets uttalande, utfärdades den 7 juli 1921 förordning i ämnet.

En av de väsentligaste anledningarna till berörda kungl. proposition torde vara att finna i den olika praxis, som gjort sig gällande beträffande beskattning av vinst uppkommen för rederier vid icke yrkesmässig försäljning av fartyg, som varit i deras besittning i mera än fem år.

Under det att tidigare den uppfattningen allmänt torde hava varit gällande och i förekommande fall tillämpats, att vinst av nyss angivna slag icke vore hänförlig till inkomst av rörelse utan vore att anse såsom realisationsvinst, förklarade Regeringsrätten i ett under år 1919 meddelat utslag, med ändring av de underordnade skattemyndigheternas beslut, att vinst, som uppstått för ett rederiaktiebolag genom dylik försäljning av fartyg, som bolaget ägt i mera än fem år, vore hänförlig till inkomst av rörelse, i följd varav bolaget för vinsten taxerades till bevillning, inkomst- och krigskonjunkturskatt, och därefter erhöles åtskilliga liknande ärenden enahanda utgång.

Sedan ovanberörda förordning promulgerats, trädde emellertid den tidigare lagtolkningen åter i tillämpning, och tog sig detta uttryck i ett av Regeringsrätten den 7 oktober 1921 meddelat utslag, enligt vilket med hänsyn till grunderna för kungl. förordningen den 7 juli 1921 förklarades, att vinst, som rederibolag berett sig genom försäljning av en ångare, som varit i bolagets ägo mer än fem år, icke utgjorde beskattningsbar inkomst för bolaget. Med återopande av nyssnämnda kungl. förordning samt då enligt grunderna för förordningen densamma syntes böra äga tillämpning jämväl vid taxering, som ägt rum före förordningens tillämpande, sökte därefter ett rederibolag, som tidigare genom lagakraftvunnet utslag taxerats för vinst genom försäljning av fartyg, som varit i bolagets ägo mera än fem år, att Kungl. Maj:t måtte med återbrytande av utslaget befria bolaget från nämnda taxering. I utslag den 5 maj 1922 fann Regeringsrätten ansökningen ej kunna bifallas. En av Regeringsrättens ledamöter anförde till utveckling av sin åsikt att ansökningen ej kunde bifallas följande: »Efter min uppfattning kräva rättvisa och billighet, att den förändring, som genom förordningen den 7 juli 1921 om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt beträffande beskattning av vinst för rederi genom försäljning av fartyg, erhåller tillämpning jämväl å beskattning av sådan vinst, som före förordningens ikraftträdande skett enligt andra grunder än de sålunda i förordningen angivna. I enlighet med vederbörande utskotts av riksdagen biträdda uttalande har även nämnda förändring givits retroaktiv tillämpning i sådana beskattningsmål, som vid förordningens ikraftträdande varit på myndigheternas prövning beroende. Man synes emellertid ej kunna stanna därvid, utan bör jämväl i de fall, då vid nämnda tidpunkt lagakraftvunnet beslut i enlighet med tidigare tolkning förelegat, rättelse ske. Om riksdagens uttalande därutinnan varit tydligt, hade efter min uppfattning hinder ej förelegat för Regeringsrätten att jämlikt 31 kapitlet 3 § rättegångsbalken i dess nuvarande lydelse medgiva återbrytande av dom i mål av förevarande art, men då tvekan kan råda, om åt vederbörande utskotts av riksdagen biträdda uttalanden kan givas sådan tolkning, synes mig lämpligare, att frågan blir föremål för särskilt beslut av riksdagen, varigenom även den fördelen vinnes, att ett flertal ansökningar om återbrytande av dom ej behöver förekomma.»

Riksdagens berörda uttalande synes mig såsom konsekvens böra medföra, att rättelse vidtages icke blott, såsom skett, beträffande de skatteärenden, som vid tidpunkten för ifrågavarande förordnings promulgerande ej blivit genom lagakraftägande beslut avgjorda, utan även i fråga om tidigare avgjorda likartade mål. Efter min mening kräva rättvisa och billighet detta. Det kan icke vara tillfredsställande att, efter ett dylikt uttalande från riksdagens sida, den tillfälliga omständigheten, att ett ärende blivit tidigare eller senare företaget till behandling, blir avgörande för de enskildas skyldighet att utgiva avsevärda, i många fall för dem synnerligen betungande skattebelopp och önskemålen från deras sida att få frågan, huruvida staten anses böra medgiva återbetalning av dylika skattebelopp underställd riksdagen, har jag ansett icke böra avvisas.

Det lärer måhända kunna invändas, att räckvidden av ett beslut i av mig

nu angiven riktning icke kan överskådas. I sådant hänseende torde emellertid böra beaktas, att då fråga är allenast att taga konsekvenserna av riksdagens uttalande uti ifrågavarande ämne, desamma måste vara inskränkta till de fall, som med uttalandet i fråga avses.

Under åberopande av vad jag ovan anfört och då, såvitt jag har mig bekant, allenast rederiaktiebolag drabbats av taxering av först angiven beskaffenhet, hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta, att sådana rederiaktiebolag, som taxerats för vinst genom försäljning av fartyg, som vid försäljningen varit i deras ägo mera än fem år, måtte förklaras berättigade att återbekomma samtliga av dem på grund av sådan taxering till statsverket utbetalade skattebelopp jämte fem procent ränta därå från betalningsdagen.

Stockholm den 21 januari 1924.

Th. Borell.
